

Prezes Urzędu Ochrony
Konkurencji i Konsumentów
Małgorzata Krasnodębska - Tomkiel

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

DDK-076-150/11/LP

Warszawa, 9.12.2011

131211 02245

Pan
Marek Janczyk
Przewodniczący
Krajowej Rady Rzeczników Konsumentów

Szanowny Panie Przewodniczący,

W nawiązaniu do uchwały podjętej w dniu 5 września 2011 r. przez Krajową Radę Rzeczników Konsumentów w przedmiocie zasadności udzielania przez rzeczników konsumentów pomocy prawnej konsumentom mającym miejsce zamieszkania na terenie właściwości miejscowej rzecznika, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów uprzejmie informuje, iż podziela stanowisko wyrażone w ww. uchwale.

Przedmiotem niniejszej opinii jest udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy powiatowy (miejski) rzecznik konsumentów może odmówić zapewnienia bezpłatnego poradnictwa konsumenckiego i informacji prawnej konsumentom z uwagi na fakt, iż konsument nie jest zameldowany na terenie właściwości miejscowej rzecznika.

W pierwszej kolejności należy wskazać, iż podstawowym aktem prawnym regulującym działalność rzeczników konsumentów jest *ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm., dalej: uokik). Zgodnie z art. 39 uokik, zadania samorządu powiatowego w dziedzinie ochrony praw konsumentów wykonuje powiatowy (miejski) rzecznik ochrony konsumentów, zwany "rzecznikiem konsumentów". Powiaty mogą, w drodze porozumienia, utworzyć jedno wspólne stanowisko rzecznika konsumentów. W artykule 42 uokik wskazano katalog zadań rzeczników. Przykładowo, stosownie do brzmienia art. 42 ust. 1 pkt 1 uokik do zadań rzecznika konsumentów należy zapewnienie bezpłatnego poradnictwa konsumenckiego i informacji prawnej w zakresie ochrony interesów konsumentów. Rzecznika konsumentów wyodrębnia się organizacyjnie w strukturze starostwa powiatowego (urzędu miasta). W zakresie nieuregulowanym ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów, do statusu prawnego rzeczników stosuje się przepisy *ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych* (Dz. U. z 2008 r. nr 223, poz. 1458 ze zm.).

Jak wynika z powołanych powyżej przepisów, ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie reguluje wprost kwestii udzielania pomocy konsumentom w zależności od miejsca ich zameldowania. Dla powstania po stronie rzecznika obowiązku działania istotne jest, czy zgłasza się do niego konsument pozostający

w sporze z przedsiębiorcą. Powiatowemu (miejskiemu) rzecznikowi konsumentów przysługuje szeroki wachlarz uprawnień, z którego korzysta, jeżeli dojdzie do wniosku, że wymaga tego ochrona interesów konsumentów. Podkreślenia wymaga, iż rzecznik wykonuje zadania samorządu, a zatem działa w interesie lokalnej społeczności.

Zgodnie natomiast z art. 1 ust. 1 *ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym* (Dz. U. Nr 142, poz. 1592, t. jedn.), mieszkańcy powiatu tworzą z mocy prawa lokalną wspólnotę samorządową. Należy przy tym wskazać, iż miejsce zamieszkania nie jest tożsame z miejscem zameldowania, które jest kategorią prawa administracyjnego o charakterze ewidencyjnym. O tym, kto jest mieszkańcem powiatu rozstrzygają przepisy prawa cywilnego, a konkretnie art. 25 *ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - kodeks cywilny* (Dz. U. Nr 16, poz. 93 ze zm.), który stanowi, iż miejscem zamieszkania osoby fizycznej jest miejscowość, w której osoba ta przebywa z zamiarem stałego pobytu. W oparciu o powyższy przepis należy zatem stwierdzić, iż mieszkańcem powiatu jest osoba fizyczna przebywająca na terytorium powiatu z zamiarem stałego pobytu.

Stanowisko takie prezentowane jest zarówno w orzecznictwie, jak i w doktrynie. Tytułem przykładu należy wskazać na orzecznictwo NSA zgodnie z którym, stałego zamieszkania danej osoby w określonym miejscu nie ocenia się wyłącznie według jej zameldowania na pobyt stały, lecz na podstawie faktów świadczących o jej stałym przebywaniu w tej miejscowości (wyrok z dnia 11 października 1991 r., SA/Lu 630/91, OSS 1993, nr 5, poz. 109; wyrok z dnia 22 sierpnia 1996 r., SA/Gd 1956/95, OSP 1997, z. 1, poz. 17, za: Dolnicki B., Komentarz do art. 1 ustawy o samorządzie powiatowym, ABC 2007, LEX). „Brak zameldowania nie pozbawia osoby stale zamieszkującej w gminie statusu członka wspólnoty gminnej” (wyrok NSA z dnia 29 czerwca 1995 r., SA/Po 518/95, OSS 1996, nr 2, poz. 43, za: Dolnicki B., Komentarz do art. 1 ustawy o samorządzie powiatowym, ABC 2007, LEX). Teza ta zachowuje swą aktualność również w odniesieniu do mieszkańców powiatu. Oznacza to, że zameldowanie na pobyt stały powinno być traktowane jedynie jako jeden z dowodów wskazujących na przebywanie danej osoby na terenie powiatu z zamiarem stałego pobytu (Dolnicki B., Komentarz do art. 1 ustawy o samorządzie powiatowym, ABC 2007, LEX).

Uzależnianie przez rzeczników udzielenia pomocy od spełnienia obowiązku meldunkowego wydaje się być również niezgodne z samą *ustawą z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych* (Dz. U. z 2010 r. Nr 217 poz. 1427) zmienionej *ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o zmianie ustawy o dowodach osobistych i ustawy o ewidencji ludności* (Dz. U. Nr 133, poz. 768). W świetle wspomnianej ustawy, celem obowiązku meldunkowego jest bowiem zapewnienie prawidłowego funkcjonowania ewidencji ludności, która polega na rejestracji danych o miejscu pobytu (adresie) osób jak też służy ochronie interesów samych zainteresowanych - umożliwia odnalezienie tych osób (wyrok WSA w Warszawie z 21 marca 2008 r., sygn. akt IV SA/Wa 75/08, LEX nr 481438). Stosowne sankcje zaś za niedopełnienie obowiązku meldunkowego przewiduje *ustawa z dnia 20 maja 1971 r. - kodeks wykroczeń* (Dz. U. Nr 46, poz. 275 t.jedn.).

Stosowanie swego rodzaju sankcji przez rzeczników w postaci odmowy udzielenia pomocy konsumentowi, który nie dopełnił obowiązku meldunkowego nie znajduje oparcia ani w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów, ani też w ustawie o ewidencji ludności i dowodach osobistych. Co więcej, przepisy dotyczące obowiązku meldunkowego w najbliższym czasie stracą moc

obowiązującą. W dniu 24 września 2010 r. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uchwalił nową *ustawę o ewidencji ludności* (Dz. U. Nr 217, poz. 1427), która wejdzie w życie w dniu 1 stycznia 2012 r. Ustawa przewiduje całkowite zniesienie obowiązku meldunkowego z dniem 1 stycznia 2014 r.

Reasumując, w ocenie Prezesa UOKiK, o ile uzasadnione jest uzależnianie przez rzeczników konsumentów udzielenia pomocy konsumentom od miejsca ich zamieszkania, o tyle nie znajduje uzasadnienia w polskim systemie prawnym uzależnianie owej pomocy od instytucji zameldowania, stanowiącej wycinkowe i przestarzałe zagadnienie prawa administracyjnego.

2 poważnie

Z up. PREZESA
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
WICEPREZES
Jerostaw Kubi